

Łupki tajne
i poufne

Rewolta
Wałęsowej

Mroźek
z kraja

Piękni Sasnale
w brzydkiej Polsce

PRZE KROJ

NR 6 (3475) / 6 LUTEGO 2012 / CENA 3,99 Zł

WWW.PRZEKROJ.PL

w tym 8% VAT

WIŚKA

Wolę kolor zielony.
Wolę wyjątki.
Wolę wychodzić wcześniej.
Wolę rozmawiać z lekarzami o czymś innym.
Wolę stare ilustracje w prążki.
Wolę piekło chaosu od piekła porządku.
Wolę bajki Grimma od pierwszych stron gazet.
Wolę nie pytać, jak długo jeszcze i kiedy.

INDEKS
371424

NTT System zaleca oryginalny System Windows® 7 Home Premium.

NTT®

All-in-One 21.5"

**Bez względu na to, czy jesteś
entuzjastą gier komputerowych i multimediiów,
czy potrzebujesz niezawodnego, sprzętu do pracy
– komputer NTT® All-in-One sprosta Twoim wymaganiom.**

Komputery NTT® typu All-in-One, z preinstalowanym systemem operacyjnym Windows® 7, oparte na procesorach Intel® Core™ drugiej generacji, dedykowane są dla użytkowników poszukujących zaawansowanych rozwiązań w kompaktowej obudowie zintegrowanej z wysokiej klasy monitorem. Dzięki takiemu rozwiązaniu komputery zajmują mało przestrzeni, efektownie prezentują się w domu, czy miejscu pracy są estetyczne i ograniczają uciążliwe okablowanie. Szerokie spektrum konfiguracji komputerów NTT® All-in-One w połączeniu z Microsoft® Office 2010 dla Użytkowników Domowych i Uczniów dają nieskończenie wiele możliwości wykorzystania nowego komputera.

Cena od 2999 zł brutto

Skorzystaj z inteligentnych, prostych i efektywnych narzędzi.
Skorzystaj z Microsoft® Office 2010 już dzisiaj.

www.ntt.pl

Kup książkę

udane zakupy:
www.yalu.pl

PRZEKROJ

Założył w roku 1945
w Krakowie redaktor
Marian Eile

„Przekrój” w sieci

OLAF SZEWCZYK

Wielkie umysły podążają podobnymi ścieżkami – pomyślał znowu, nie bez satysfakcji, Stasiek Bronzozaur, oddając się lekturze drugiego tomu „Dziennika” Sławomira Mrożka. Lektura ta, choć gorzka, koła Staśkowe rozdrażniające balsamem zapewniała, że żywot jego podły, acz szlachetny, ku słusznemu wywyższeniu wiedzie. Stasiek w rzeczy samej wiedział o tym od zawsze, ale też miło mu było ujrzeć myśli swoje w słowach zapoznanego geniusza. „Moja chata uboga, skromnie w niej i dość brudno. (...) Nie jestem ani genialny, ani nie mam wyjątkowych zdolności. Co do wiedzy, lepiej o tym nie mówić”. Ależ tak! Lepiej bym tego nie ujął! – rozpromienił się Stasiek, patrząc innym już nieco wzrokiem na ponurą swą norkę w taniej noclegowni i rzekome ułomności umysłu, iluzję zrodzoną ze skromności. Na takiej właśnie glebie rodzą się arcydzieła. „Od pewnego czasu czytanie książek z fabułą, oglądanie filmów z fabułą, przedstawienie teatralnych z fabułą nudzi mnie”. Mnie też! „Mówię coś (myślę) bez składu, niechlujnie, bełkoczę. Czekam na natchnienie, objawienie”. Widać tak trzeba, skoro i Mrozek czekał! „Ociężałość i przeżuwanie, mniej więcej przyjemne albo co najmniej nie nieprzyjemne”? Staśka, z racji przynależności gatunkowej, ociężałość i przeżuwanie dotyczyły od zawsze. I też nie narzekał. „Poczucie, że zatoczyło się koło i jest się w tym samym miejscu co zawsze, a tylko zmęczenie jest realne” było Staśkową codziennością, albowiem praca jego polegała na zbieraniu brudnych kufli ze stołów w knajpie i pakowaniu ich do zmywarki. Literatem bywał po godzinach. Czyż świat nie jest pełen Mrożków? Czy może rzecz należy: Staśków? I czy to czyni różnicę? Więcej o Staśku na Twitterze, FB, G+, www.przekroj.pl, w tabelowych edycjach „Przekroju”.

Listy ślij tu: redakcja@przekroj.pl

NIE PISZEMY O TYM...

... że aresztowano w siedzibie Kongresu USA Josha Foxa, reżysera nominowanego do Oscara filmu dokumentalnego „Kraj gazem płynący”, opisującego problemy z wydobyciem gazu łupkowego w Stanach. Bo to przecież ojczyzna wolności, wolnego rynku i pierwszej poprawki do konstytucji. A poza tym już go wypuścili, gdyż chodziło o to, żeby nie kręcił obrad komisji ds. naukowych, która obradowała w kwestii wydobycia gazu łupkowego. A nie piszemy, żeby się nie wydało, że Gazprom nas prosił o napisanie.

... o czym napisał Edwin Bendyk na swoim blogu, że rząd polski zwolnił UEFA z JAKICHKOLWIEK opłat podatkowych z tytułu zysków związanych z Euro 2012.

UEFA zasługuje na troskę finansową.

... na Euro 2012 niektóre to-ruńskie hostele zwiększyły ceny za łóżko nawet sześciokrotnie. Inne nie zdążyły tego zrobić, bo tuż po losowaniu grup wszystkie miejsca zarezerwowali fani z Irlandii, których reprezentacja zagra w Gdańsku i Poznaniu.

... po kim nie płacze prawica.

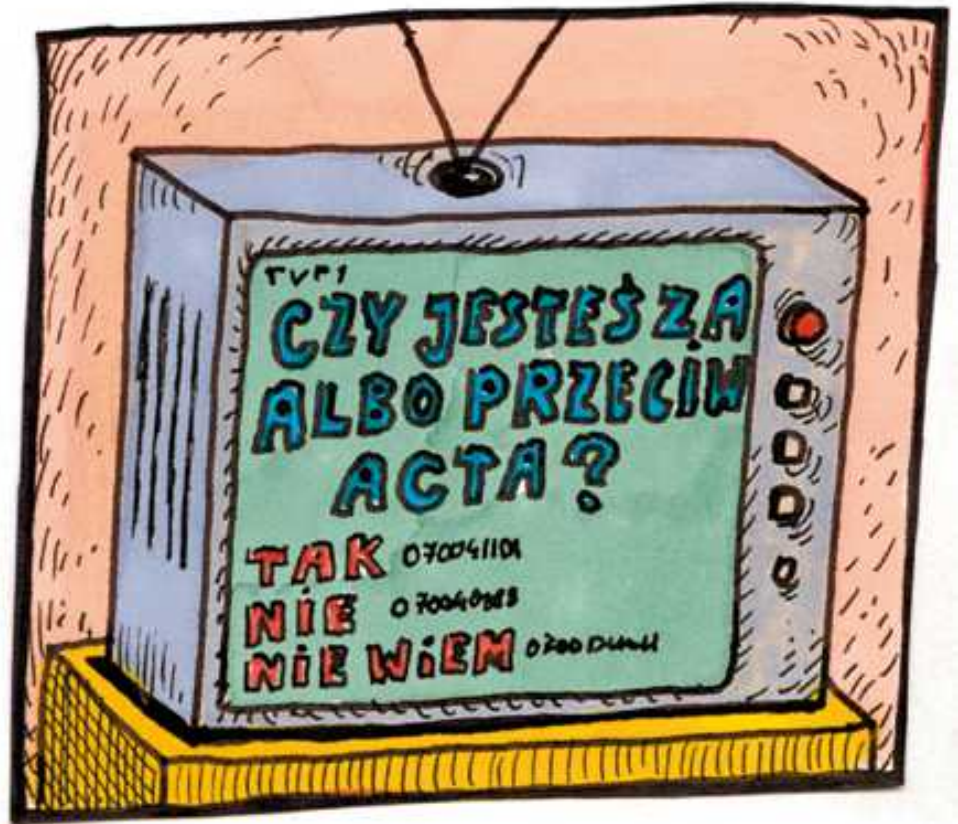
... że wywiad amerykański uważa, iż Iran zamierza dokonać ataków terrorystycznych na terenie USA. No bo to chyba oczywiste, że za wszelką cenę (np. interwencji prewencyjnej) należy temu zapobiec. A wywiad amerykański jak mówi, to mówi.

... że wywiad izraelski w tym samym momencie informuje, iż Iran posiada taką ilość wzbogaconego uranu, która pozwala na skonstruowanie czterech bomb atomowych. Dokładnie czterech.

... co powiedziała Maria Czubaszek na temat przyjemności nieposiadania dzieci, przyjemności uprawiania seksu nieprokreacyjnego, braku depresji poaborcyjnej. Bo w Polsce to musi być żart.

... o zjeździe protestujących przeciw ACTA, bo to przecież dzieciaki i niemożliwe, żeby się zorganizowały. A te kilkaset tysięcy zebranych w dwa tygodnie podpisów pod referendum to jakieś złudzenie cyfrowe.

MAREK RACZKOWSKI

LAST MINUTE KRZYSZTOF PŁYTA

*Mrożna refleksja: Zima jest miła.
Do pewnego stopnia.*

Kup książkę

PRZED WSZYSTKIM

- 6 Nie pozwalala sobie na patos, nie gardziła popkulturą, ale godnie broniła swojej prywatności. Wisławę Szymborską wspomina Agnieszka Wolny-Hamkało
- 12 Koncesje na wydobycie gazu łupkowego w Polsce są najtańsze na świecie. Firmy, które je dostały, wkraczają do nas zgodnie ze schematem wypracowanym w Trzecim Świecie – reportaż Karoliny Domagalskiej
- 16 Chevron od 11 lat unika odpowiedzialności za jedną z największych katastrof ekologicznych w historii – pisze Łukasz Wójcik
- 18 Brazylijczycy klócą się, co zrobić z miliardami, które wkrótce zarobią na eksporcie ropy. Jeśli jednak chcą mieszkać w demokratycznym i prosperującym kraju, powinni natychmiast zapomnieć o czarnym złocie – tekst Łukasza Wójcika
- 21 Czarny Piątek – felieton Tomasza Piątko
- 22 Podobno na naszych oczach wraz z licznymi protestami przeciwko ACTA formuje się nowy ruch społeczny. Czy na pewno? – zastanawia się Paweł Kuczyński
- 25 „Umowa” zaproponowana przez rząd pracownikom naukowym zakłada, że zapewnią sobie dostęp do najnowszych opracowań naukowych w sposób „bezpłatowy”. A co po ACTA? – pytają Monika Bobako i Andrzej W. Nowak z UAM
- 26 Czy autobiografia Danuty Wałęsy to krok do emancypacji tysięcy kobiet? A może gorsze nieszczenie dla Polek niż Grochola i Kalicińska? – spierają się Kostyrko, Chutnik, Fuszara i Mrozik
- 30 Czy karmienie piersią to nieodpłatna praca kobiet? – tekst Julii Kubisy

- 32 Naprzód! – felieton Adama Ostolskiego
- 33 Zielonym Okiem – felieton Hanny Gill-Piątek

CYWILIZACJA

- 34 Lubimy wierzyć, że możemy polegać na własnej pamięci. Wywołanie wspomnień wydarzeń, do których nie doszło, nie stanowi jednak dla nauki problemu. O tym, jak to możliwe, Tomasz Borejza
- 36 Też Pytanie!

KONIEC Z KULTURĄ

- 38 W Zamku Ujazdowskim wystawa „Świat nie przedstawiony. Dokument polskiej transformacji po 1989 r.”. U nas czterej wybitni fotografowie mówią Jackowi Tomczukowi, czy sprościli wyzwaniu
- 41 Anna i Wilhelm Sasnalowie nakręcili film. Dobry film o złym świecie – pisze Sebastian Cichocki
- 42 Polskę umiłował, pijany włóczył się po rautach, siedział na Łubiance i jednocześnie był ideowym komunistą. Władysława Broniewskiego wspomina Przemysław Witkowski
- 44 Drugim tomem Mroźkowego „Dziennika” pożyliby się psychoanalizy. Nam pozostaje lektura – gorzka, ale fascynująca – pisze Jacek Wakar
- 46 Muzyka: Winczewski pada na kolana przed Speech Dabelle
- 47 Komiks: Frąckiewicz lubi debiutantów
- 48 Film: Kałużyński poleca nowego Scorsese

ZAWSZE W PRZEKROJU

- 49–50 Rozmaitości z krzyżówką, Lewomyślnie Kurkiewicza
- 3, 36, 50 Raczkowski

ADRES REDAKCJI:

ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa, faks: 22 628 05 88, 22 463 00 00; automatyczna centrala telefoniczna: 22 4630 + numer wewnętrzny; łączenie przez telefonistkę 22 628 34 01 do 09, www.przekroj.pl, e-mail: redakcja@przekroj.pl lub imie.nazwisko@przekroj.pl

REDAGUJE ZESPÓŁ:

Kurkiewicz (redaktor naczelny), Piotr Witek, Maria Świetlik, Weronika Kostyrko, Katarzyna Czarnecka

PRZED WSZYSTKIM:

wydarzenia@przekroj.pl, Łukasz Wójcik, Agnieszka Fiedorowicz, Joanna Woźniak-Czczott

CYWILIZACJA OD ŚRODKA:

nauka@przekroj.pl, Olaf Szewczyk; stale współpracuje Paweł Franczak

KONIEC Z KULTURĄ:

kultura@przekroj.pl, Jacek Tomczuk; stale współpracują Jacek Wakar, Marcin Sendek, Karolina Pasternak, Łukasz Drewniak, Sebastian Frąckiewicz, Anna Jastrzębska, Ola Salwa, Jacek Sieradzki, Bartek Winczewski, Anna Gromnicka

ROZMAITOŚCI, KRZYŻÓWKI:

rozrywka@przekroj.pl, Marcin Pieszczyk; stale współpracuje Kaliber 45

PRACOWNIA GRAFICZNA:

Andrzej Figatowski

FOTODYSCJA:

foto@przekroj.pl

KOREKTA:

Ling Brett

PROJEKT GRAFICZNY:

Kasper Skirgajło-Krajewski

ARCHIWUM:

Dominika Bok

OBROBKA ZDJĘĆ, PRZYGOTOWANIE

DO DRUKU: Bogumiła Kreczmańska, Wanda Wójcik, Tomasz Kieras, Tomasz Rojek

STRONA INTERNETOWA I IPAD:

Marcin Cichoński, Renata Wróbel

WYDAWCA: Presspublica Sp. z o.o.

ul. Prosta 51, 00-838 Warszawa

PREZES ZARZĄDU:

Dariusz Leśniak

WICEPREZESI:

Maciej Kutak, Tomasz Wróblewski

PROMOCJA I MARKETING:

promocja@przekroj.pl

Jakub Maszkowski, Milena

Ostolska

BIURO REKLAMY:

Presspublica Sp. z o.o. ul. Prosta

51, 00-838 Warszawa faks: 22 628

05 88, 22 463 00 00; automatyczna

centrala telefoniczna: 22 4630

+ numer wewnętrzny; łączenie

przez telefonistkę 22 628 34

01 do 09

KIEROWNIK ZESPOŁU

SPRZEDAŻ: Filip Weichert – 22 463

01 88 reklamainfo@presspublica.pl

DRUK: RR Donnelley.

Artykułów niezamówionych nie zwracamy. Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian i skrótnów w nadesłanych artykułach i listach.

rys. Barbara Sadowska na podstawie zdjęcia Marka Szczepańskiego

NA POCZĄTEK

Niedaleko pada łupek od ACTA

ROMAN KURKIEWICZ
REDAKTOR
NACZELNY

Pieśń o bogactwie narodów ucisza głosy tych, którzy pytają o koszty, metody, konsekwencje konkretnego sposobu wydobycia skarbu. Tak jest też z wydobyciem gazu łupkowego w Polsce i tempem oraz stylem dostosowywania prawa (zmiana ustawy o prawie geologicznym i górniczym), wydawaniem koncesji (aresztowania w Ministerstwie Środowiska, firmach wydobywczych).

Tylko Amerykanie posiadają technologie do tego budzącego wątpliwości sposobu wydobycia gazu łupkowego zwanego szczelinowaniem. W wielu amerykańskich stanach (m.in. Nowy Jork) po zdiagnozowaniu szkód i dewastacji środowiska obowiązuje moratorium na tę metodę. W Polsce zwolniono, na mocy ustawy, koncerny od odpowiedzialności za ewentual-

ne szkody. Na koncern Chevron, którego obecne próby obłaskawiania mieszkańców Zamojszczyzny opisuje Karolina Domagalska, w Ekwadorze sąd nałożył 18 mld dol. kary za degradację przyrody. W Polsce rząd całą wodę niezbędną do procesu szczelinowania (miliardy litrów) podarował koncernom za darmo. Dlaczego?

Dlaczego, podobnie jak z ACTA (gwarantującą też ochronę prawa własności intelektualnej posiadaczom licencji np. na wydobycie gazu łupkowego), nie odbyły się w Polsce żadne konsultacje społeczne? W sprawie ACTA będzie zapewne referendum. W sprawie łupków cała procedura rządowo-parlamentarno-prezydencka przemknęła w ciszy i błyskawicznie.

Ta metoda rządzenia nie ma przyszłości. Będziemy o tym przypominać.

Okładka:
Grzegorz
Laszúk
na podstawie
zdjęcia
Adama Golca
(Agencja Gazeta)

PRENUMERATA TYGODNIKA „PRZEKROJ”

PRENUMERATA REDAKCYJNA Cena prenumeraty 2012 r.: Roczna: 166,40 zł, półroczna: 83,20 zł, kwartalna: 41,60 zł Zamówienie na prenumeratę należy składać: e-mail: prenumerata@przekroj.pl lub faxem: 22 621 22 61. Dodatkowe informacje pod nr. tel. 800 120 195 PRENUMERATA KOLPORTERSKA oddziały Ruch SA, www.prenumerata.ruch.com.pl, urzędy pocztowe PRENUMERATA e-WYDANIA www.egazety.pl PRENUMERATA ZAGRANICZNA Ruch SA www.ruch.pl; 22 693 67 75, 22 693 67 82, 22 693 67 18

DOSTĘP NA STRONIE WWW I WERSJE NA IPADA

Cena abonamentu na iPad'a i w Internecie: tygodniowy – 3,69 zł, kwartalny – 30,75 zł; roczny (z rabatem 30 proc.) – 99 zł. Do wykupienia na www.przekroj.pl oraz w App Store. Informacje: wsparcie@przekroj.pl

Przyspiesz swój biznes z T-Mobile.

Samsung Galaxy Tab 10.1

- System operacyjny Android
- Dwurdzeniowy procesor 1 GHz
- Pojemnościowy wyświetlacz dotykowy 10,1"
- Szybka transmisja danych HSPA+ (do 21 Mb/s)

od **1,23 zł**

Nowoczesny tablet dla biznesu.

Teraz możesz korzystać z firmowego Internetu w T-Mobile bez ograniczeń. Wybierz dla swojej firmy wygodny tablet Samsung Galaxy Tab 10.1 już od 1,23 zł. Sprawdź także ofertę z nowoczesnym laptopem Acer Aspire 5749Z z Pakietem Microsoft Office 2010 dla Użytkowników Domowych i Uczniów za 1,23 zł.

Z T-Mobile Twój biznes rozwinie się jeszcze bardziej.

Szczegóły na www.t-mobile.pl/biznes

BIZNES

Chwile, które łączą.

Szczegóły oferty w regulaminie promocji. W ofercie dodatkowo dostępna pełna wersja Pakietu Microsoft Office 2010 dla Użytkowników Domowych i Uczniów. Pakiet Microsoft Office 2010 dla Użytkowników Domowych i Uczniów można instalować tylko w gospodarstwach domowych, do użytku prywatnego. Laptop z Pakietem Microsoft Office jest dostępny w abonamencie blueconnect biznes 66.